

Vår dato: 15.1.2015
Vår referanse: 2015/64

Deres dato: 15.10.2014
Deres referanse: 14/5053

Til
Kunnskapsdepartementet

Høringsvar, forslag om endringer i privatskoleloven (ny friskolelov)

Faglig råd for design og håndverk (FRDH) viser til Kunnskapsdepartementets brev sendt 17.10.2014 om høring på forslag om endringer i lov 4. juli 2003 nr. 84 om private skolar med rett til statstilskot (privatskolelova).

FRDH har i møte 2. desember drøftet høringsnotatet – forslag til endringer i privatskoleloven. Rådet støtter arbeidet som er lagt ned for å lage en ny friskolelov. Det viktigste arbeidet er imidlertid å styrke den offentlige skolen, men friskoler kan og skal være et supplement til den offentlige skolen og representere en mulighet til fordypning og alternative modeller for opplæring som både elever og samfunnet har bruk for. Innenfor programområdet design og håndverk er det svært mange fag som ikke har tilfredsstillende tilbud i den offentlige skolen og rådet ser at friskoler kan representere et verdifullt opplærings alternativ for små fag.

FRDH støtter hovedlinjene i høringsforslaget:

- ønske om en varig og forutsigbar lov
- krav til innhold og kvalitet (ingen rettighet å starte friskole)
- samme finansiering – 85 % støtte, 15 % skolepenger
- ikke anledning til å ta utbytte, alt overskudd skal komme elevene til gode
- endre navn til Frittstående skole (= med statsstøtte), privatskole (uten statsstøtte)
- friskoler skal gi en jevn god opplæring som de offentlige skolene
- skolen kan ikke eie/delvis eie et annet rettssubjekt, som driver annen virksomhet. Men kan søke om drift av internat, tilleggsvirksomheter med eget avd. regnskap.

FRDH vil for øvrig bemerke at de finner tidspunktet for lovendringen problematisk. Direktoratet og rådene står foran arbeidet med en større gjennomgang av tilbudsstrukturen i videregående opplæring og hvor små verneverdige fag er spesielt tilgodesett med en egen gjennomgang. Pr i dag er det tre privatskoler i Norge som tilbyr fag innenfor programområdet design og håndverk og som vil bli direkte berørt av både en lovendring og en mulig endring i strukturen. Det er vanskelig å forutse hvilke konsekvenser lovendringen vil kunne ha for tilbudet som gis i fremtiden.

2. Lovens tittel

FRDH er enige i departementets vurderinger om at en endring til friskoler/frittstående skoler er med på å klargjøre hva slags skole en snakker om.

3. Godkjenningsordninger

FRDH merker seg at i tillegg til de tidligere i § 2-2 a – g, så foreslås h) Yrkesfagskoler i) Profilskoler

FRDH er positiv til at godkjenningsgrunnlaget utvides med videregående skoler i yrkesfag og profilskoler, fordi det vil øke mangfoldet i skoletilbudet i Norge, og derved sikre at flere elever vil

fullføre og kunne få den utdanningen de ønsker. Vi ønsker imidlertid en tydeligere presisering av hva som ligger i betegnelsen «profilskole».

FRDH stiller også spørsmål ved begrepet yrkesfagskoler. Hva legger departementet i dette? Menes det her generelt yrkesfag eller lære/programfagene som er knyttet til dagens tilbudsstruktur?

Rådet er også enige i at det er viktig med et nært samarbeid med partene i arbeidslivet, slik at disse skolene utdanner fagfolk som samfunnet har behov for. Men det er også nødvendig at friskolene får et rom til utvikle sitt særpreg, for å kunne tilby reelle alternativer for elever og foreldre som ønsker dette. Det må ikke være kortsiktige hensyn fra partene i arbeidslivet, kommunen eller politikere som legger så sterke føringer for skolene at de mister handlingsrom og utviklingsmuligheter.

FRDH støtter at loven må åpne for at profilskoler og yrkesfagskoler skal kunne få godkjent alternative opplæringsmodeller ut fra gjeldende læreplaner men med mulighet for en utvidet fag- og timefordeling. Dette kan være spesielt relevant for tilbud innen de små verneverdige fagene og tilrettelegging av opplæring i lærefag hvor elever med tidligere gjennomført videregående opplæring kan få en tilstrekkelig faglig fordypning.. Denne fleksibiliteten må imidlertid speiles i tilskuddsordningen for å kunne være en reell mulighet for fleksibilitet.

Alternative gjennomføringsmodeller og fleksibilitet i opplæringstilbudet mener vi er positivt, fordi det kan sikre at utdanningen kan «skreddersys» til det enkelte fag og elevene.

4 Krav til innhold og vurdering

FRDH ser det som positivt at det gis mulighet for å opprette Vg3 tilbud i skole som et alternativ til lærlingordningen i bedrift. Men rådet anser dette som en sekundær løsning og fastholder at den beste faglige opplæringen finner sted i bedrift. Muligheten til å opprette Vg3 tilbud i skole må ikke frita fylkeskommunen for ansvaret med å være behjelpelig med å finne læreplasser også for elever fra friskolene. Dimensjonering av friskolene må fortsatt gjøres i samarbeid med fylket og yrkesopplæringsnemndene, spesielt der hvor det opprettes alternative tilbud på Vg3. Rådet vil understreke at et Vg3 tilbud i skole må følge opplæringsmodellen for det gjeldende faget (dvs. over to år) og i tett samarbeid med bedrift. Utvidet opplæringstid er helt nødvendig for å kunne oppnå tilstrekkelig god kvalitet i opplæringen og elevenes mulighet til å fullføre med et fag- eller svennebrev. Dette gjelder spesielt for de tradisjonelle håndverksfagene.

Når det gjelder de små verneverdige fagene og en eventuell godkjenning av et Vg3 tilbud i skole ønsker FRDH en vurdering av hvilke konsekvenser en slik opprettelse vil få, spesielt knyttet til dagens kriterier knyttet til om et fag er verneverdig.¹

Rådet ber også om at det klargjøres hvorvidt en skole kan være lærebedrift og i så fall hvilke begrensninger det vil være knyttet til dette.

7 Opplæring for voksne

FRDH ønsker å slå fast at voksne skal ha lik rett til videregående opplæring som ungdommer. Men at unge elever har fortrinnsrett ved inntak. Rådet støtter aldersblandete klasser, det er mange eksempler på at det er stimulerende og gunstig for læringsmiljøet (dvs. støtter ikke at det skal etableres egne tilbud for voksne).

Rådet er av den oppfatning at samfunnet trenger den fagkompetansen som ligger i programområdet design og håndverk. Derfor mener vi at alle voksne, også de uten rett, må gis anledning til å ta yrkesfagutdanning på lik linje med de med ungdomsrett. Dette mener vi må gjelde både i offentlige og frittstående videregående skoler.

Det bør åpnes for at det skal være mulig for en som har oppnådd en sluttkompetanse (studiespesialisering/ yrkesfagkompetanse) å kunne fortsette å tilegne seg ytterligere sluttkompetanse i flere fag. Det må være mulig for en som har fullført videregående skole,

¹ <http://www.maihaugen.no/no/Norsk-handverksutvikling/Sma-handverksfag/Kriterier-og-kontrakter/>

studiespesialisering, å kunne ta en yrkesfaglig utdanning. Uavhengig av alder bør alle regnes som fulltidselever. Rådet er av den oppfatning av at dette kan være en måte å oppnå målet med en styrking av rekruttering i yrkesfagene. Dette har spesielt relevans for skoler som godkjennes etter 2-2 g: små håndverksfag.

I tråd med dagens privatskolelov er det noen skoler som har godkjenning for å ta inn voksne uten rett, for å sikre rekrutteringen til små handverksfag/kulturhandverksfag. Disse skolene har fått godkjenning på et antall voksne som baserer seg på det elevtallet skolen hadde i 2004/05. Dette er et vilkårlig tall som ble valgt i en gitt politisk situasjon, men når dette tallet står fast så hindrer det disse skolene i å utvikle seg, for eksempel å kunne tilby flere fag. Disse skolene fikk godkjenning for å ta inn voksne elever for å kunne ta den nasjonale oppgaven å rekruttere og utdanne handverkere/fagarbeidere i de små verneverdige handverksfagene, som vi har forpliktet oss til å sikre for framtida. Rådet anmoder om at en ser nærmere på dette forholdet ved skoler som gir tilbud i de små handverksfagene for å sikre at rekrutteringen i fagene ikke hindres av et vilkårlig eller foreldet tall.

Det stilles krav om realkompetansevurdering av voksne søkere for å kartlegge hvilke fag de skal tilbys i videregående skole. Departementet slår fast at dette skal gjennomføres av elevens hjemfylke før eleven kan tas inn ved friskolen. Dette er vanskelig å få gjennomført for de friskolene som har landsdekkende linjer, fordi fylkeskommunene ikke prioriterer dette slik at det kan bli gjennomført før inntak til friskolen.

Rådet ber om en vurdering av inntaksreglementet, og om det kan inneholde krav om opptaksprøver eller intervju. FRDH mener det er en fordel at den enkelte skole vurderer søkerens kompetanse. Dette kan for eksempel gjøres i samarbeid med fylkesmannen i skolens fylke.

10. Skolevirksomhet, bruken av skolepenger og statstilskudd, tilsyn, reaksjonsformer mv.

10.5: Minste elevtall (§ 2-2 tredje ledd)

Forslag om å sette minste elevtall til 30 elever (overgangsfase på 3 år), med unntak for små og verneverdigefag og funksjonshemmede:

Til dette har rådet følgende merknad; vi er enig i at skoletilbudet bør ha såpass mange elever at det blir et godt og utviklende miljø på skolen, både for lærere og elever. Det er imidlertid bra at det åpnes for unntak for skoler i små handverksfag og skoler for funksjonshemmede, der elevtallet kan variere mye fra år til år. Det bør vurderes om profilskoler også bør kunne unntas fra minimumsantallet. Det er også viktig at de skolene som i dag har få elever bør få mulighet til å øke elevtallet og utvide utdanningstilbudene. Der det er søkere som har bestått fellesfag bør disse få fulltidsopplæring i programfagene.

Vennlig hilsen

Marianne Monsrud
leder

Dokumentet er elektronisk godkjent av rådets leder